

Z OBSAHU	Zaprášené katolictví	05
	Čtyři nečisté touhy, od nichž nás liturgie učí se postit	08
	Odvrácená strana politiky	11

Foto: Jozef Kavoň / Člověk a Vira

Mlčení, které koná: tajemství svatého Josefa

Kdo z nás má tu odvahu, anebo tu nevědomost, aby mohl říct, že nepotkal svatého Josefa? Chodí všelijak přestrojen, zjevuje se ve všech „společenských vrstvách“, vždycky mlčí, nikdy neprozrazuje svou důstojnost, poněvadž tak je pokorný a poslušný, že o ní neví, a kdyby o ní věděl, nechce o ní vědět. Zacpi pramen dobra rukama: čím více na něj tlačíš, tím silněji jej utlačuješ, tím výše vystřikuje. Pramen a skutečná síla se utlačit nedá. „Já jsem, který jsem,“ takto sám sebe definuje Bůh. Zaniká to, co není; co není v Bohu, to vůbec není. Co jest, to nezrušitelné a neporušitelné jest v Tom, který jest.

Svatý Josef žil a nepřestal žít. Bylo by to smutné, kdyby smrtí člověka přestala všechna jeho činnost. Činnost hříšníka, odsouzeného do pekla, taktéž smrtí nepřestává, jenže se podstatně podobá jeho činnosti před smrtí: jeho činnost před smrtí směřem k Zjevení a Dobru nebyla žádná, a pokud vůbec byla, stokrát a tisíckrát proti vlastním poznáním a proti všem vyšším výzvám byla zadušena leností a tmou; i to zvíře ještě se nadzvedne nad svůj hnůj, klekne a povstane na všech čtyřech – člověk propadlý neřesti tak těžko povstává a někdy už nepovstává. Potká svatého Josefa v pokorném přestrojení a s obličejem tak prosícím,

a člověk odvrátí hlavu, jde honem dál a dělá, že nikoho nepotkal. Svatý Josef mlčí. Svatý Josef všechno pozoruje, všechno poslouchá a mlčí. Svatý Josef neobyčejně se podobá Kristu, tolik chválí svého předchůdce, Jana Křtitele: „Co jste vyšli na poušť vidět? Trtínu-li větrem se klátící? Nebo člověka měkkým rouchem oděného? Nebylo většího mezi syny žen!“ Takto mluví o Janu Křtiteli, a tak mlčí o svém Pěstounu! Můžeme předpokládat, že toto mlčení o osobě svatý Josef přímo vyprosil, ale i kdyby nevyprosil, jistě si ho zasloužil!

dokončení na str. 3

Poslední úvahy papeže Benedikta XVI. o budoucnosti víry

V nové italské knize *La fede del futuro* byl zveřejněn dosud nepublikovaný dopis papeže Benedikt XVI., napsaný v posledním roce jeho života. Jde již o čtvrtý svazek série shromažďující vzácné a dosud neznámé texty Josepha Ratzingera.

Rozjímání o modlitbě jako jádru víry

Benedikt začíná tvrzením, že modlitba je „základním náboženským úkonem“ – univerzálním lidským pokusem obrátit se k Bohu. Křesťanskou modlitbu však vymezuje jako jedinečnou: je konána „spolu s Ježíšem Kristem a zároveň je k němu zaměřena“. Kristus podle něj zosobňuje jak možnost modlitby, tak její uskutečnění – je božským „mostem“, který překonává nekonečnou propast mezi člověkem a Bohem.

Tento most, vysvětluje Benedikt, není pouze metafyzický, ale i existenciální. Modlitba je podle něj účastí na Kristově životě, zakotvenou v bytí a vědomí – dvou „základních charakteristikách“ modlitby. Věřící, který přebývá v Kristově přítomnosti, vstupuje do jeho božské intimity a učí se modlit tak, jak kdysi prosili učedníci: „Pane, nauč nás modlit se.“

Kříž, eucharistie a pravý kult

V jedné z nejvýraznějších pasáží dopisu Benedikt spojuje pravou modlitbu s křížem a připomíná proroka Samuela, který říká, že poslušnost je více než oběť. Podle Benedikta je křesťanská modlitba „vždy zakotvena v eucharistii, vede k ní a odehrává se v jejím rámci“. Eucharistie je podle něj nejvyšším naplněním modlitby – úplným darováním života, nikoli pouhým rituálem. Dopis tak znovu potvrzuje Benediktovo celoživotní

Foto: Elvir Tabaković

presvědčení, že křesťanství není především morální kodex ani soubor nauk, ale vztah – účast na Božím životě skrze modlitbu a svátosti.

Zápas lidského srdce

V závěru dopisu Benedikt brání prosebnou modlitbu proti názoru, že modlitba by měla být pouze chválou. Považovat lidské prosby za nedůstojné Boží pozornosti by podle něj bylo falešnou pokorou: „Boha potřebujeme právě proto, abychom mohli žít svůj každodenní život z něho a k němu směřovat.“ Sedm proseb Otčenáše podle něj ukazuje, že prosba patří k podstatě křesťanského vztahu k Bohu. Prosebná modlitba očišťuje lidské touhy, sjednocuje je s rodinou Krista a proměňuje sobecké „já“ ve společné „my“.

Poslední svědectví víry

Tento intimní dopis nabízí jeden z nejčistších vhledů do myšlení Benedikta XVI. v posledních letech života. Tělesně křehký, ale myšlenkově stále přesný se v něm vrací ke svým nejhlubším tématům: k tajemství modlitby, realismu víry a k úloze Krista jako mostu mezi člověkem a Bohem.

Na pozadí světa poznamenaného morální nejistotou nesou Benediktovy poslední úvahy varování i vyznání naděje. Pokud se budoucnost víry zdá křehká, poselství zůstává jasné: křesťanská modlitba – živená eucharistií a očišťovaná skrze Krista – zůstává tlukotem srdce církve a klíčem k obnově lidstva.

Gaudium Press

Draží čtenáři,

v RC Monitoru 4/2026 jsme publikovali článek P. Tomase van Zavrela s názvem *Střet tří světů*. V této autorské poznámce se bohužel objevila nepřesnost, za kterou se jménem redakce omlouváme. Knihu A. Grilla *Zda je ženské pohlaví překážkou přijetí svěcení: Čtyřicet variací na téma* vydalo nakladatelství Krystal, nikoli Doron.

redakce RC Monitoru

SLOVO KNĚZE

Kardinál Müller: kanonické řešení pro FSSPX

Biskup Schneider před nedávnem navrhl, aby bylo FSSPX kanonicky uznáno, a pak by se za účasti FSSPX mohly zahájit plodnější diskuse o některých ožehavých otázkách.

Kardinál Gerhard Müller důrazně kritizoval plánovanou biskupskou svěcení Kněžského bratrstva svatého Pia X. a zároveň navrhl možné kanonické řešení pro Bratrstvo – s nímž se v minulosti setkával, když s ním jako zástupce Svatého stolce vedl za pontifikátu papeže Františka „dialog“.

Tváří v tvář tomuto „vnitřnímu zmatku“ v církvi, skrze nějž „do církve pronikly i velké nejasnosti v dogmatických otázkách, a dokonce i hereze“, však Müller zdůraznil, že se Bratrstvo musí „bezpodmínečně podřídit“ „učitelskému úřadu a jurisdikčnímu primátu papeže Lva XIV.“.

[...]

„Jediným možným řešením v dobrém svědomí před Bohem je, aby Bratrstvo svatého Pia X. se svými biskupy, kněžími a laiky uznalo našeho Svatého otce papeže Lva XIV. za legitimního papeže,

a to nejen teoreticky, ale i prakticky, a bez předběžných podmínek se podřídit jeho učitelskému úřadu a jurisdikčnímu primátu,“ napsal. Na základě těchto předpokladů nastínil bývalý prefekt Kongregace pro nauku víry možné řešení jejich kanonického postavení: „Pak lze najít spravedlivé řešení i pro jejich kanonický status, například udělením řádné jurisdikce nad Bratrstvem jejich prelátovi, který by podléhal přímo papeži (třeba i bez zprostředkování kurie). To jsou však kanonické a praktické závěry, které jsou platné pouze tehdy, jsou-li dogmaticky v souladu s katolickou eklesiologií.“

[...]

Domnívám se, že toto je nejlepší cesta vpřed.

*P. John Zuhlsdorf
Fr. Z's Blog*

Tak se nám za přispění Evropského parlamentu zase pomalu otvírá další Overtonovo okno. Poslední dobou ze všech možných stran slyším povzdech, že svět se zbláznil. Jenže jediný ze všech tvorů pohybujících se po povrchu (občas i pod povrchem) planety Země, který se může zbláznit, je člověk. Svět jako takový je zcela v pořádku, dělá, co má. Klidně si tak jako už celé věky pluje vesmírem, rotuje kolem Slunce a z dálky nevyhadá nikterak zaostale či nepatřičně. To jen my, jeho obyvatelé, občas nevíme, co roupama dělat, a tak, možná z nudy nebo pýchy či jiného popudu, vymýšlíme hlouposti, a to tak že velmi.

Byly doby, kdy bylo velmi populární heslo: poručíme větru dešti. Čas svou peruti mávnul a lidstvo udělalo od té doby dlouhatánský krok a skok vpřed. Nyní se naši volení zástupci pendlující mezi Bruselem a Štrasburkem rozhodli, že poručí chromozomům a odhlasovali většinově (celkem 233 poslanců), že i muži mohou otěhotnět. Chce se mi zvolat: „Držte si klobouky, jedeme z kopce! A také mi vytanula na mysl slova poněkud upravené říkanky: „Koulelo se jablíčko, koulelo se z vršku, zakoplo si o štopku, pitomec, rozbilo si dr.ku.“ Laskavý čtenář snad promine poněkud expresivní výrazivo, ale jak jinak ohodnotit výkon těchto „myslitelů“? Ono, i když je to vlastně k smíchu (nebo spíše k pláči), je takové mudrování ve slonovinových věžích velmi nebezpečné, protože někdo jim uvěří a mladí často takováto moudra polykají nejen s háčkem, ale s celou udicí, naviják nevyjímaje. Není ale situace tak zoufalá, stále je v tomto parlamentu zdravé jádro (200) těch, kteří jsou schopni zúročit svá studia a být nezvratně přesvědčeni, že otěhotnět může pouze žena. Kdo ještě stále neví, za co se v probíhající postě modlit, může si vybrat pány poslance, aby nedopadli jako onen lichokopytník, o kterém se praví: „Je-li osel velký, mysl si, že je kůň.“

P. Evermod Jan Sládek

*P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem.
administrátor farnosti Zruč nad Sázavou*

dokončení ze str. 1

Heslo, které se dává na cestu budoucím kněžím: „Na kazatelně buďte jako vy, ve zpovědnici jako otec!“ Svatý Josef, vzor a příklad všech zpovědníků; a čteme o něm v Žalmu 79. takové slovo modlitby k Hospodinu: „Ty, jenž vodiš Josefa jako ovci!“ A co čteme v Proroku Izajášovi o Spasiteli? Slysme: „Obětován jest, protože sám chtěl, a neotevřel úst svých; jako ovce k zabití veden bude, a jako beránek před tím, který ho stříhá, oněměl a neotevřel úst svých“ (Iz 53, 7).

Propast odpovídá propasti, ozvěna hlasu, od věčnosti do věčnosti, od času k času. Poslední ubohý kaplánek, sedící ve zpovědnici a dávající rozhřešení

nejbídňšímu tulákovi, jest dědicem a nejvyššího a pro nás nejpotebnějšího privilegia, o kterém jsme právě slyšeli: „Oněměl a neotevřel úst svých.“

Takové jest privilegium svatého Josefa. Svatý Josef podle Evangelii vskutku nepromluvil ani slova. „Oněměl a neotevřel úst svých.“ Řekl-li svatý Jan Křtitel, že není hoden rozvázat Ježíši Kristu řemínky u obuvi Jeho, svatý Josef neřekl vůbec nic, ale od samého počátku udělal všecko.

Úryvek z Jakub DEML, Svatý Josef. 1942

JÁ JSEM VZKŘÍŠENÍ A ŽIVOT

22. březen 2026 – 5. neděle postní – Jan 11,1–45

Augustin

Bylo mu totiž oznámeno, že je nemocen, ne že je mrtev. Jak by však mohlo být něco skryto před Stvořitelem, do jehož rukou odešla duše umírajícího? Říká tedy: „Kvůli vám se raduji, že jsem tam nebyl, abyste uvěřili,“ aby už tehdy začali žasnout, že Pán mohl o někom říci, že je mrtev, ačkoli to neviděl ani o tom neslyšel. Zde je třeba pamatovat, že zázraky budovaly víru i samotných apoštolů – ne proto, aby vznikla, ale aby vzrostla. Když tedy říká: „abyste uvěřili“, je třeba tomu rozumět takto: „abyste věřili hlouběji a mocněji“.

Bylo třeba, aby to evangelista zmínil, abychom viděli, jak se stalo, že tam bylo více lidí, když byl Lazar vzkříšen, a že při tak velkém zázraku – při vzkříšení čtyři dny mrtvého – bylo tolik svědků.

Každý, kdo hřeší, umírá; Bůh však z velikého milosrdenství křísí duše, aby nezemřely navěky. A tak tři mrtvé, které tělesně vzkřísil, chápeme jako určitý obraz vzkříšení duší.

Teofylakt

Někteří to však vykládali takto: „Kvůli vám se raduji,“ protože to, že jsem tam nebyl, přispívá k tomu, aby vaše víra byla ještě větší. Kdybych tam totiž byl, uzdravil bych nemocného, a to by byl menší znak, jímž bych ukázal svou moc. V mé nepřítomnosti tedy zvítězila smrt, a tak se ve víře ve mne spíše upevníte, když uvidíte, že mohu vzkřísit i již rozkládajícího se mrtvého.

Jan Zlatoústý

Byly to dvě míle. A uvádí to proto, aby doložil, že nebylo nepravděpodobné, že tam bylo mnoho židů z Jeruzaléma; proto se dodává: „K Martě a Marii přišlo mnoho židů, aby je potěšili (v žalu) nad bratrem.“ Jak je však možné, že židé těšili ty, které měl Kristus rád, když už bylo rozhodnuto, že kdo ho vyzná, bude vyloučen ze synagogy (srov. Jan 9,22)? Těši-

Claes Corneliszoon Moeyaert: Vzkříšení Lazara (1654)

li je buď proto, že šlo o tak velké neštěstí, nebo si těchto žen vážili jako urozených. Anebo tam byli i takoví, kteří nebyli zlí – vždý mnozí z nich uvěřili. Evangelista to však uvedl proto, aby ukázal, že Lazar byl skutečně mrtev.

Když mu tedy řekla: „O cokoli prosíš Boha...“ on odpovídá: „Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít.“ Tím ukazuje, že on sám rozdává dobra a že jeho je třeba prosit. Zároveň tak pozvedá její chápání. Nestačilo totiž jen vzkřísit Lazara, ale bylo třeba, aby se ona i ti, kdo byli přítomni, poučili o vzkříšení.

Žena si totiž nepamatovala na Kristova předchozí slova: „Kdo věří ve mne, bude žít, i když umře.“ Také učedníkům řekl: „aby jím byl oslaven Boží Syn“; zde však mluví o Boží slávě ve vztahu k Otci. Rozdíl v těchto výrociích byly způsobeny slabostí posluchačů. Pán ještě nechtěl posluchače znepokojovat, a proto říká: „Uvidíš Boží slávu.“

Neřekl: „aby věřili, že jsem menší, protože to bez modlitby nedokážu“, ale: „že jsi mě ty poslal“. Neřekl: „Poslal jsi mě jako slabého, který uznává své otroctví a sám od sebe nic nemůže...“

Órigenés

Pozdvihl oči vzhůru, protože povznesl lidský rozum a modlitbou jej přivedl k Otci na výsostech. Také ten, kdo se chce modlit podle příkladu Kristovy modlitby, musí pozvednout oči srdce a zaměřit je tak, aby nepamatovaly, nemyslely a nesoustřeďovaly se na přítomné věci. A jestliže Bůh dává těm, jejichž modlitba je hodná, takový příslib o správné modlitbě: „Ještě budou mluvit a já řeknu: Hle, jsem tu“ (srov. Iz 65,24), jak máme smýšlet o Pánu a Spasiteli? Šel se modlit za Lazarovo vzkříšení, ale ten, který je jediný dobrý Otec, předběhl jeho modlitbu a vyslyšel slova, která teprve měla být vyslovena. Pro naplnění modlitby tedy připojuje díkyvdání, když říká: „Otče, děkuji ti, že jsi mě vyslyšel.“

Alcuin

Kristus tedy křísí, protože oživuje vnitřního člověka sám sebou; a rozvazují apoštolové, protože skrze službu kněží dochází oživení k osvobození.

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

ZAPRÁŠENÉ KATOLICTVÍ

Minule jsem se v *Monitoru* zamýšlel nad tím, proč a čím některé z nás, římských katolíků, láká křesťanská tradice Východu. Uvědomil jsem si přitom, že problém je možná složitější. Že ta skutečná otázka nejspíš zní: Proč mnozí katolíci nezakoušejí hloubku vlastní tradice? Proč nám katolictví připadá nudné a zaprášené?

Svou roli v tom patrně sehrává všeobecný diskurs, v němž se o katolictví mluví. Ve většinových médiích, včetně těch veřejnoprávních, je nenápadně, avšak o to vytrvaleji situováno do minulosti. Oblíbené folkloristické pořady vždy důsledně uvádějí, že naši předkové zachovávali půst nebo chodili na roráty, pořádali májové pobožnosti, věřili v přímluvu svatých nebo žehnali chléb. Veřejný projev individuální zbožnosti je dnes vnímán jako krajně nenáležitý anachronismus – když se někdo v restauraci náhodou pokřičuje nad gulášem, otočí se celá hospoda. Do podvědomí nám to zasévá myšlenku, že naše víra je doma v minulosti. Že je to něco jako zvonění na mraky nebo pouštění žilou.

Další věc je způsob, jakým jsou u nás nejen ve školách vykládány novověké dějiny. V rámci středověku se katolické církvi ještě občas přizná nějaký ten špitál nebo chudobinec, od renesance dál jsou to ovšem všechno jen amorální mocichtiví vyvrhelové se sklony k sadismu. Všeobecně oblíbená obžaloba katolictví povolávající na scénu Antonína Koniáše a Bobliga z Edelstadtu je při vši své naivitě a povrchnosti často velmi úmorná. Až tak úmorná, že ji necháme rezignovaně padnout na naši duchovní tradici jako těžký cestovní plášť jezuitských misionářů. Pak už je jen krůček k tomu mávnout nad ní rukou a říct si: Co bylo, bylo – teď je potřeba se dívat dopředu. Což jistě potřeba je. Bohužel pod tím pláštěm často zůstanou poklady, které jsme přehlédli.

S tím volně souvisí iracionální adorace protestantství. Iracionální proto, že z většiny sycená emocionálními pohnutkami. Současná společnost je společností vzdoru. Cílem našich životů je svoboda, a aby to lépe znělo, dáváme jí epiteton duchovní. Duchovní svoboda. Žádný

Foto: Roman Albrecht / Člověk a Víra

pantáta v Římě nám nebude říkat, čemu máme věřit a jak máme žít. Společnost se chová jako sedmnáctiletá holka, kterou neodolatelně přitahuje třídni grázlík a průšvihář – *bad guy*. (Dodejme, že pokud ji to nepustí, taky jako sedmnáctiletá holka se slabostí pro sígry skončí.) Katolictví se svou věrností Svatému otci, se svými dogmaty, kodexem církevního práva a liturgickými předpisy působí vedle církví, které vznikly v minulém století a věří tomu, co si zrovna odhlasují, jako žalář národů a temnice duší. V hloubi asi víme, že tahle revolta není ta Ježíšova vášeň pro Boží království, s níž mrská penězomence a vstupuje do konfrontace se zákoníky. Ale stejně nás to občas znejistí.

Konečně nám často chybí orientace v naší vlastní církevní tradici. Těžko duchovních aktivit ve farnostech obvykle leží v modlitebních setkáních; vzdělávání se nejčastěji omezuje na biblické hodiny. Je jistě důležité znát Písmo a jeho klíčové interpretace. Současně však nelze úplně rezignovat na teologické reflexe, na duchovní dějiny katolické církve a alespoň

základy liturgiky, které dnes (čest výjimkám některých farností) dostávají především ministranti. Těžko pak můžeme čerpat z hloubky své teologické tradice, když ji v zásadě neznáme. Těžko k nám mohou plně promlouvat tajemství liturgie, které nerozumíme.

Katolická duchovní tradice nepatří do minulosti, nemusí a nemá být zdrojem naší dějinné frustrace, není mělkou vírou ovcí jen proto, že zachovává věrnost učení magisteria, a není to polopohanské uctívání gypsových madonek na domácích oltářících, ale hluboce promyšlená spiritualita. Tradice, na níž můžeme a máme být hrdí.

Petr Kukal

Mgr. et Mgr. Petr Kukal
básník, spisovatel, publicista

Být katolíkem

Prostor pro otázky víry, církve a života

Víra není soubor hotových odpovědí, které si člověk jednou osvojí a má vystaráno. Je spíše cestou, na níž se otázky v různých obdobích života znovu vracejí. Proměňují se okolnosti, přicházejí radosti i zranění a spolu s nimi se mění i způsob, jak člověk přemýšlí o Bohu, církvi a vlastním duchovním životě.

Tento vzdělávací cyklus vychází z přesvědčení, že ptát se je přirozenou součástí víry. Nechce nabízet rychlé odpovědi ani návody, ale pomoci zorientovat se, pojmenovat zkušenosti a otevřít prostor pro hlubší porozumění. Jednotlivé díly se budou věnovat základním tématům křesťanské víry, duchovního života a morálky s důrazem na srozumitelnost a lidskou zkušenost.

PROČ SE MODLÍME OTČENÁŠ?

Modlitba Otčenáš má přední místo mezi ostatními modlitbami, protože je to modlitba, kterou nás naučil sám Ježíš.

Modlitba Páně je opravdu shrnutím celého evangelia (srov. KKC 2761). Je to modlitba důvěry, v níž Pánu vyjadřujeme svou lásku; prosíme ho o své potřeby a slibujeme odpustit těm, kdo se proti nám provinili, s nadějí, že On odpustí nám, když se dopustíme nějaké chyby. Prosíme ho o pomoc, aby nám nedovolil upadnout do zla a podlehnout pokušení dělat věci, které nejsou dobré. Je to ústní modlitba, recitujeme ji ústy, ale snažíme se, aby se mysl a srdce připojily k tomu, co jazyk vyslovuje. Je univerzální. Modlí se ji křesťané po celém světě a v různých tradicích (katolické, pravoslavné, protestantské).

Modlitba Otčenáš je vzorem každé křesťanské modlitby. Jak zmiňuje sv. Tomáš Akvinský dobrá modlitba má mít pět vlastností: má být vytrvalá, opravdová, uspořádaná, zbožná a pokorná.

Modlitba má být vytrvalá. K Bohu se máme obracet s důvěrou. Otčenáš je v tomto směru tou nejjistější modlitbou, protože nás ji naučil sám Kristus. Modlitba má být opravdová, upřímná – máme prosit o to, co je pro nás skutečně dobré. Má být také správně zaměřená: nejprve máme hledat duchovní a nebeské věci a teprve potom ty pozemské. V modlitbě Páně nejen prosíme o všechny věci, po

Foto: Lucie Horníková / Člověk a Víra

kterých můžeme poctivě toužit, nýbrž i v pořadí, v němž po nich máme toužit. Takže tato modlitba nás učí nejen prosit, nýbrž i řídit všechny naše náklonnosti.

Modlitba má být zbožná. Zbožnost vyrůstá z lásky k Bohu i k lidem. Obojí se v Otčenáši jasně ukazuje. Když říkáme „Otče“, vyjadřujeme svou lásku k Bohu. Když říkáme „Otče náš“, pamatujeme i na druhé a modlíme se za všechny.

A konečně, modlitba má být pokor-

ná. Pravá pokora znamená, že vše očekáváme od Boží moci a dobroty.

Mnoho církevních Otců a spisovatelů napsalo komentáře k jednotlivým prosbám Otčenáše. Shodují se v tom, že je v ní obsažena celá křesťanská dokonalost, odpuštění hříchů, odvracení od zlého, bratrská láska, služba k Bohu... a to všechno plyne ze synovského vztahu k Otci na nebesích.

Otčenáš se skládá z úvodního oslove-

ní a sedmi proseb. První tři se vztahují ke slávě Boha Otce: posvěcení jeho jména, příchod jeho království a naplnění Boží vůle; další čtyři předkládají Otcí naše přání a potřeby. Sedm proseb modlitby Páně (srov. KKC 2765) neobsahuje pouze to, co bychom si měli správným způsobem vyprošovat, ale také to, jak a v jakém pořadí se máme modlit. Učí nás správně určovat priority našeho života. Když této modlitbě dovolíme stále více ovlivňovat náš život, „utváříme“ se podle Ježíšova (před)obrazu a stáváme se novými lidmi, skutečně „dokonalými, jako je dokonalý náš nebeský Otec“ (Mt 5,48).

Podívejme se na různé prosby:

Úvodní oslovení: Otče náš, jenž jsi na nebesích. Obracíme se k Bohu, našemu Pánu a Otcí, uznáváme, že jsme jeho stvoření a děti; a říkáme „náš“, protože Pán je naším Bohem a my jsme jeho lid, členové církve a bratři všech lidí.

1. prosba: Posvět se jméno tvé. Prosíme, aby svaté Boží jméno bylo námi

i v nás uznáváno a ctěno, stejně jako v každém národě a v každém člověku.

2. prosba: Přijď království tvé. Prosíme Boha, aby kraloval v duších skrze milost, aby se jeho vláda rozšířila po celé zemi a aby nám nakonec daroval království slávy.

3. prosba: Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi. Prosíme, aby všichni, kdo žijeme na tomto světě, sjednotili svou vůli s vůlí jeho Syna Ježíše Krista, abychom vždy plnili Boží vůli tak, jak ji plní blažení v nebi.

4. prosba: Chléb náš vezdejší dej nám dnes. Prosíme, aby nám dal to, co potřebujeme k udržení a zachování našeho tělesného i duchovního života.

5. prosba: A odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům. Prosíme, aby Boží milosrdenství odpustilo naše hříchy, což není možné, pokud sami ze srdce neodpouštíme těm, kdo nám ublížili, podle příkladu Ježíše Krista a s jeho pomocí.

6. prosba: A neuveď nás v pokušení. Prosíme o pomoc, abychom překonávali pokušení a vytrvali v jeho milosti; to zahrnuje rozlišování, sílu, bdělost a velkou milost konečné vytrvalosti.

7. prosba: Ale zbav nás od zlého. Nakonec křesťan – spolu s církví – prosí Boha, aby zjevil vítězství, které Kristus dobyl nad Satanem, jenž se staví proti Bohu a jeho plánu spásy. Prosíme tedy, aby nás vysvobodil od všeho zla, především od hříchu a věčné smrti.

Na potvrzení proseb říkáme Amen. Amen znamená „staň se“, přání, aby se naplnilo to, o co jsme prosili.

O Otčenáši by se tedy mělo často rozjímat. Měli bychom se tuto modlitbu modlit pozorně a zbožně, uvědomovat si, co říkáme, a dosáhnout toho, aby se naše srdce ztotožnilo s prosbami, které vyslovujeme ústy.

Magda de Pedro

PEDAGOGIKA TOUHY

Aristoteles označil člověka za tvora společenského – zoon politikon. A je to pravda, bez vztahů nelze žít ani růst. Přesto se zdá, že ještě hlubší vrstvou lidské existence je touha. Dříve než člověk vstoupí do *polis*, už po něčem sahá. Dříve než si věci vyloží rozumem, už je miluje – nebo odmítá. Člověk je bytost, která je neustále nasměrovaná k nějakému dobru, skutečnému, či domnělému. Chtě nechtě je člověk také živočich touhy – *zoon epithymetikon*. Postní doba tuto skutečnost nemilosrdně odhaluje.

Když si člověk něco odřekne, neodhalí se jen síla či slabost vůle. Odkryje se struktura srdce. Jak rychle hledáme útěchu, jak těžko snášíme prázdnotu, jak instinktivně zaplňujeme každé ticho hlukem, obrazem, činností. Náhle se ukáže, že půst není především o odříkání si masa nebo dezertu ani o disciplíně. Je o touze.

Svatý Augustin popsal lidské srdce jako neklidné, dokud nespočine v Bohu. Tento neklid není známkou toho, že bychom chtěli málo, spíše chceme mno-

ho – a často neuspořádaně. Touha po uznání může přerůst v ješitnost, touha po jistotě v potřebu kontroly, touha po odpočinku v rezignaci. Hřích pak není jen porušením normy, ale dezorientovanou láskou – dobrem, které bylo vytrženo ze svého místa.

Tomáš Akvinský připomíná, že žádostivost sama o sobě není zlá. Není třeba ji potlačit, ale uspořádat. A právě zde se postní doba ukazuje jako pedagogika touhy. Bůh člověka nevede k tomu, aby přestal chtít, ale aby se učil chtít správně.

Obrazem tohoto procesu je biblická poušť. Izrael vychází z Egypta, ale Egypt zůstává v jeho srdci. Svoboda se zdá náročnější než jistota. I Kristus na poušti čelí pokušení nějaké zkratky – chléb bez důvěry v Boží pomoc, moc bez kříže, sláva bez poslušnosti. Poušť je místem, kde se touha očisťuje. Postní praxe vytváří prostor, v němž se tato očista může odehrát. Půst zanechává prázdňové místo, a mít v sobě toto místo, je nám nepříjemné. Právě v něm však vyvstává otázka: po

čem skutečně toužím? Co má v mém životě nejvyšší hodnotu? Modlitba činí mé srdce příjemnějším místem pro Boha. Půst mě učí trpělivosti a vnitřní svobodě. Almužna přesměrovává těžiště lásky od sebe k druhému.

Velké nebezpečí spočívá v tom, že i postní úsilí se může stát objektem neuspořádané touhy. Touhy po obrazu sebe sama jako disciplinovaného a zbožného člověka. Pak se z pedagogiky touhy stává pedagogika ega. Možná tedy postní doba není obdobím odříkání, utrpení a nařízeného smutku, jak se někdy zdá. Není ani výzvou k potlačení lidskosti. Je to čas, kdy se člověk učí rozlišovat mezi tím, co ho jen rychle nasytí, a tím, co jej skutečně naplní. Naše touha se v postní době neumenšuje, ale pročisťuje. Učí se znovu směřovat k tomu, co ji může beze zbytku naplnit.

*Mgr. Magdaléna Misterková
publicistka*

ČTYŘI NEČISTÉ TOUHY, OD NICHŽ NÁS LITURGIE UČÍ SE POSTIT

Každou postní dobu instinktivně saháme po známých praktikách. Vybereme si něco, čeho se vzdáme, něco, na čem přestaneme lpět, něco, co by mohlo zbystřit naše duchovní smysly. I tyto malé oběti jsou důležité, ale čtení na pátek po Popeleční středě nás vybízí, abychom nahlédli pod povrch.

Izajáš nás varuje, že půst se může stát zcela prázdným gestem, pokud se nikdy nedotkne našeho srdce. Žalmista nám připomíná, že Bůh přijímá zkroušené a pokoržené srdce ochotněji než jakoukoli vnější obět. A Ježíš půst vykládá zcela nově a učí, že v něm jde koneckonců o to naučit se správně si uspořádat své touhy v přítomnosti – i ve zdánlivé nepřítomnosti – Ženicha (srov. Mt 9,14–15).

Takže ano, postíme se.

Hlubší otázka však zní: od čeho Bůh chce, abychom se postili?

Během postních exercicií jsme ve skupině věřících rozjímali o čtyřech svatých touhách, které v nás liturgie probouzí: svatou lítost, svaté přijetí Božího zjevení, svaté přijímání a svaté apoštolské poslání. Tyto touhy odhalují, co se v nás Bůh snaží probudit pokaždé, když vstupujeme do posvátného rytmu mše svaté. Každá svatá touha má však svůj stín – vnitřní vzdor, který je třeba pojmenovat, postavit se mu a vzdát se ho. Liturgie ve své tiché moudrosti tento vzdor odhaluje. Učí nás nejen po čem toužit, ale i čeho se zbavit. Mše svatá se tak stává školou půstu dlouho předtím, než se sami rozhodneme, čeho se vzdáme.

Níže uvádím čtyři nečisté touhy, které liturgie jemně odhaluje – touhy, od kterých se musíme naučit postit, pokud chceme, aby se půst dotkl našeho srdce.

1. Půst od nečisté touhy po sebeospravedlnění

Nechme Boha, aby o nás řekl pravdu.

Mše začíná tichem – ne tichem čekání na to, až se něco stane, ale tichem, v němž Bůh začíná své dílo. V tomto tichu často zjišťujeme, jak rychle se snažíme sami sebe obhájit. Zlehčujeme své

Foto: Ondřej Soukup / Člověk a Víra

hříchy. Omlouváme je. Ujišťujeme se, že „nejsme zase tak špatní, jak bychom mohli být“. To je nečistá touha po sebeospravedlnění: touha prosazovat svou vlastní nevinnost.

Confiteor však tento instinkt přerušuje milosrdenstvím, které je upřímné i laskavé zároveň. Když vyznáváme, že jsme zhřešili „myšlením, slovy i skutky a nekonám, co mám konat“, liturgie nás vyzývá, abychom přestali s milostí smlouvat a prostě stáli před Bohem takoví, jací jsme. Svatý Augustin této dynamice dobře rozuměl: hřích obrací srdce dovnitř sebe sama a činí z nás odborníky na sebeomlouvání. Liturgie obrací srdce opět směrem ven, k pravdě a uzdravení.

Postit se od sebeospravedlňování znamená dovolit, aby se ticho mše svaté stalo místem pravdy, a ne místem skrývání. Znamená to důvěřovat, že Boží milosrdenství je dostatečně velké, aby uneslo celý náš příběh.

2. Půst od nesvaté touhy po vlastním výkladu sebe sama

Nechme Boha promluvit jako prvního.

Jestliže sebeospravedlnění brání pravdě, výklad vlastního jednání brání zjevení. Tato nečistá touha se projevuje vždy, když lpíme na svých interpretacích, vysvětleních a oblíbených výkladových liniích svého konání. Chceme být autory svých životů, těmi, kdo rozhodují o významu všeho, co činíme. Liturgie slova však není prostor, kde máme mluvit. Je to prostor určený k tomu, abychom byli osloveni.

Písmo nečeká na náš komentář, ono čte v nás. Odhaluje to, co bychom nejraději přehlédli. Utěšuje to, o čem jsme ani nevěděli, že je zraněné. Vyzývá nás k obrácení způsobem, který bychom si sami nikdy ne zvolili. Svatý Jeroným vystihl tuto svátostnou skutečnost překvapivým obrazem: když nasloucháme Božímu slovu, „Kristovo tělo a krev se nám vlévají do uší“. Slovo živí duši tak, jako eucharistie živí tělo.

Postit se od vlastního výkladu sebe sama znamená přistupovat ke Slovu s otevřenými dlaněmi, nikoli se sevřenými pěsti. Znamená to dovolit Bohu, aby narušil naše předpoklady. Znamená

to dovolit evangeliu, aby se stalo příběhem, který vykládá náš život, a ne naopak.

3. Půst od nečisté touhy po vlastnění sebe sama

Nechme se milovat až k úplnému odevzdání.

Svaté přijímání není soukromá chvíle duchovní útěchy. Je to okamžik, kdy nás Kristus vtahuje do své oběti – okamžik, kdy srdce pozvednuté při *Sursum corda* je obětováno Bohu a vrací se proměněné. Jak učí svatý Tomáš Akvinský, jsme vtaženi do Kristovy oběti a účastníme se jeho sebeobětování. A jak zaznělo během exercícií, svaté přijímání je božskou výměnou: „Ty dáváš Kristu své zraněné srdce a Kristus ti dává své Nejsvětější Srdce.“

Přesto se této výměně bráníme. Lpíme na kontrole. Zadržujeme části svého já. Chceme přijmout Krista, aniž bychom dovolili, aby si nás přivlastnil. To je nečistá touha po vlastnění sebe sama – touha patřit jen sám sobě.

Postit se od vlastnění sebe sama znamená rozpoznat, že svaté přijímání není něco, co si bereme; je to Někd, komu dovolíme, aby si vzal nás. Znamená to dovolit Kristu, aby nás miloval a daroval se nám, nechat Jeho Srdce, aby přetvořilo naše vlastní, nechat Jeho oběť, aby se stala vzorem našeho života. Svatý Ignác z Antiochie nazval eucharistii „lékem

nesmrtelnosti“, ale lék uzdraví jenom to, čeho se smí dotknout.

4. Půst od nečisté touhy po uzavření se do sebe

Nechme milost přetékat do světa.

Závěrečné propuštění při mši svaté – „Jděte ve jménu Páně“ – není zdvořilým zakončením. Je to pověření. Eucharistie nemá zůstat ve svatostánku; má vyjít dveřmi v tělech věřících. Jak zaznělo při exercíciích: „Nyní jsi svatostánkem ty.“

Mnozí z nás však žijí, jako by milost byla jejich soukromým majetkem. O své víře mlčíme. Omezujeme své svědectví. Jakmile vyjdeme z kostela, stáváme se jinými lidmi, než jsme byli uvnitř. To je nečistá touha po uzavření se do sebe – touha udržet si evangelium bezpečně ukryté.

Postit se od uzavřenosti do sebe znamená umožnit eucharistii, aby se stala základem misie. Znamená to nechat lásku, kterou přijímáme, přetékat do našich vztahů, práce, rozhovorů, zranění i do okolního světa. Prvotní církev ve 2. kapitole Skutků apoštolských se nescházela pouze k lámání chleba, ale díky němu se rodila misie. Svaté přijímání se přelávalo do misijního poslání.

Půst, který dává prostor Bohu

Tyto čtyři nečisté touhy – sebeospravedlnování, vlastní výklad sebe sama, vlast-

nění sebe sama a uzavírání se do sebe – jsou duchovně mnohem nebezpečnější než cokoli, co si během postní doby odříkáme. Jsou to návyky, které svírají srdce a snižují naši schopnost přijímat milost. Jsou to touhy, které nám brání stát se lidmi, jaké z nás liturgie utváří.

Postit se od nich znamená dovolit mši svaté vykonat její nejhlubší dílo. Znamená to dát prostor Bohu. Znamená to znovu objevit jasnost duchovního zraku. Znamená to stát se živým znamením Krista ve světě, který zapomněl, jak doufat. To je půst, který uzdravuje. To je půst, který proměňuje. To je půst, který dovoluje, aby v nás zakořenila modlitba Ženicha – „aby svět poznal“.

A koneckonců je to půst, díky němuž se liturgický život nestává jen něčím, čeho se účastníme, ale něčím, co sami ztělesňujeme.

*David L. Gray, ThM
Saint Dominic's Media
přeložil Pavel Štíčka*

*David L. Gray, ThM,
teolog, spisovatel*

MANŽELSTVÍ, RODINA A JEŽÍŠ: EVANGELIUM JAKO OPORA VZTAHŮ

Manželství a rodina patří k nejzákladnějším lidským zkušenostem. Jsou místem blízkosti, věrnosti a odpovědnosti, ale také křehkosti a zranitelnosti.

Evangelia se těmto skutečnostem nevyhýbají – naopak je berou vážně a zasazují je do širší perspektivy Božího království. Ježíš manželství a rodinu neodmítá, ale zároveň je zbavuje nároku být absolutními hodnotami. Právě v tomto napětí se rodí biblická antropologie vztahů.

Ježíš a manželství: návrat ke stvoření

Synoptická evangelia přinášejí Ježíšovy nejvýraznější výroky o manželství především v kontextech, kde je jeho pojetí konfrontováno s dobovou praxí. Nejexplicitnější a teologicky nejuhnutnější výroky

o manželství – o jeho nerozlučitelnosti, odkazu ke stvoření a pojetí cizoložství – zaznívají v synoptických evangeliích především v souvislosti se spory o rozvod (srov. Mt 19,3–9; Mk 10,2–12; Lk 16,18). Ježíš se v těchto situacích neodvolává na právní normy ani na tradovanou praxi,

Foto: Zuzana Kostková / Člověk a Víra

ale vrací se k samotnému počátku: k Božímu stvořitelskému záměru s mužem a ženou (Gn 1,27; 2,24).

Rozlukový list, který Mojžíšův zákon připouštěl, je v Ježíšově výkladu chápán jako ústupek lidské tvrdosti srdce, nikoli jako výraz Boží vůle. Manželství je tak představeno jako jednota odpovídající řádu stvoření, nikoli jako pouhý smluvní svazek. Odpovědnost za rozvod a cizoložství je v Ježíšových výrocích vztahována symetricky na muže i ženu, čímž je v tehdejšímu kulturním kontextu posilována ochrana ženy před jednostranným znevýhodněním.

K etickému prohloubení pojetí cizoložství dochází také v rámci antitezí Kázání na hoře, kde Ježíš rozšiřuje odpovědnost člověka i na vnitřní rovinu jednání a žádostivosti (Mt 5,27–28.31–32). Evangelní etika manželství tak směřuje k integritě osoby a k pravdivosti vztahů, nikoli pouze k větší bezúhonnosti.

Rodina ano – ale ne absolutně

Evangelia zároveň ukazují rodinu jako přirozený a dobrý rámec lidského života. Ježíš vstupuje do rodinných domů, účastní se svatebních hostin, věnuje zvláštní pozornost dětem a vztahům mezi rodiči a potomky. Rodina je místem, kde se může projevit Boží blízkost a kde se uskutečňuje lidská solidarita.

Zároveň Ježíš pronáší výroky, v nichž staví vztah k Bohu a následování Krista nad přirozené rodinné vazby. Tyto výroky však neznamenají odmítnutí rodiny, ale ukazují, že rodina nemůže být nej-

vyšším měřítkem lidské identity ani jediným zdrojem smyslu života. Evangelia tím připomínají, že rodinné vztahy jsou důležité a cenné, ale nemohou nést absolutní nárok na naplnění všech lidských očekávání.

Agamie jako jiná forma povolání

Vedle potvrzení manželství evangelia otevírají i možnost života bez manželství. Výrok o „lidech, kteří se manželství zřekli pro nebeské království“ (Mt 19,12) představuje agamii, tedy vědomé rozhodnutí pro život bez manželství, jako specifickou formu povolání, která není odmítnutím lidské vztahovosti, ale jejím jiným uskutečněním. Tento způsob života je spojen s prioritou Božího království a s radikálním následováním Ježíše.

Celibátní život zde není chápán jako únik ze světa ani jako znehodnocení manželství, ale jako odpověď na Boží výzvu, která předpokládá vnitřní svobodu a schopnost přijmout dar i závazek. Evangelní perspektiva tak ukazuje, že smysl lidského života není odvozován od vnějších znaků, ale od vztahu člověka k Bohu a jeho odpovědi na Boží povolání.

Nová rodina: kdo činí Boží vůli

Ježíšovo slovo o nové rodině – „kdo činí vůli mého Otce, je můj bratr, sestra i matka“ (viz např. Mk 3,35) – shrnuje evangelní antropologii vztahů. Identita člověka není určena především původem, rolí ani rodinným statutem, ale odpovědí na Boží povolání. Společenství

učedníků je tak vymezeno jako nová rodina, jejíž jednotu neurčuje původ, ale společné následování a plnění Boží vůle.

Proč je to důležité dnes

Evangelní antropologie manželství a rodiny může být pro člověka dneška inspirací především tím, že nabízí jiný způsob chápání vztahů i sebe sama. Z Ježíšových slov vyplývá, že lidské vztahy nejsou především prostorem seberealizace, ale místem odpovědnosti, věrnosti a pravdivosti. Tento pohled umožňuje vstupovat do vztahů s větší svobodou, protože zbavuje manželství i rodinu tlaku naplnit všechny lidské potřeby a očekávání. Člověk tak může čerpat z evangelia odvahy k vytrvání, ale zároveň i pokoru přijmout vlastní omezení a křehkost druhých.

V každodenním životě se evangelní pojetí vztahů může konkretizovat v ochotě nést odpovědnost i tam, kde vztah není snadný, v trpělivosti vůči nedokonalosti a v hledání pravdivého jednání namísto rychlých řešení. Ježíšova slova zároveň chrání člověka před tím, aby svou hodnotu odvozoval výhradně od úspěšnosti vztahů nebo rodinného uspořádání. Vztah k Bohu se zde stává zdrojem identity, z něhož lze čerpat sílu k lásce, věrnosti i smíření.

Evangelia tak nenabízejí hotové recepty na rodinný život, ale poskytují orientaci, která pomáhá člověku žít vztahy s větší nadějí, odpovědností a vnitřní svobodou. Právě tato kombinace nároku a milosrdenství, věrnosti a porozumění lidské křehkosti činí evangelní antropologii manželství a rodiny životaschopnou a inspirativní i pro dnešní dobu.

Zdeňka Rybová

Zdeňka Rybová
šéfredaktorka RC Monitoru

ODVRÁCENÁ STRANA POLITIKY

Obrovské množství různorodých informací, které v nepřetržitém přívalu každodenně doléhají na současného člověka, působí svůj vedlejší účinek – všeobecnou apatii.

Neochota vnímat nepříjemné

Emoční reakce na zprávy o zatoulaném štěňátku a smrti mnoha lidí při nějaké tragické události už nevykazují žádný podstatný rozdíl. Lidská bytost se stejně jako ostatní živočichové dokáže adaptovat na dlouhodobé vlivy z prostředí, což mimo jiné znamená, že na ně po čase začne reagovat úsporně s minimálním výdajem životní energie. Tím v sobě obnovuje narušenou rovnováhu a šetří síly pro svou další činnost. Tato strategie vyrovnávání však může vést k tomu, že člověk nevěnuje dostatečnou pozornost informacím, které jsou natolik důležité, že si ji v jeho vlastním zájmu vyžadují. Kromě zmíněného přizpůsobování se myslí informačnímu vichru, které zvyšuje práh její vnímavosti, se ještě aktivuje mechanismus vytěsňování obsahů nezapadajících do myšlenkového světa jejich příjemce. Někdy je nám sděleno něco, co nechceme vědět, protože to koliduje s obrazem skutečnosti, jež jsme si vytvořili a který nám zajišťuje přijetí ve skupině podobně smýšlejících.

Fakt, jenž by neměl zapadnout

Příklad takové poměrně čerstvé informace představují tzv. Epsteinovy seznamy. Ještě donedávna se zprávy o kompromitaci vysoké politické elity západních zemí skrytým zločinným jednáním nepředstavitelného rozsahu objevovaly jen v alternativních médiích a podle oficiální interpretace šlo o výplod šílených konspirátorů. Kdo nechtěl být označen za blázna, nemohl brát něco takového vůbec vážně. Když však byly tyto seznamy zveřejněny rozhodnutím amerického federálního soudu v New Yorku, dostalo se vše do úplně jiného světla. Na této kauze lze sice pozorovat, že běžnému občanovi se nenalévá dostatečně čirého vína, protože informace jsou přísně selektovány a to nejdůležitější se nikdo z nás stejně nedo-

Foto: Dominik Novák / Člověk a Víra

zví, nicméně i přesto je patrné, že politika Západu vyvěrá z velmi kalného pramene. Pohled do něj budí odpor a hrůzu. A právě v tomto momentě se v myslích mnoha lidí spouští mechanismus vytěsňování, neboť dochází ke kontaktu s realitou, která je v absolutním rozporu s jejich myšlenkovým světem.

Nemilé odhalení

Je to paradoxní, ale nebezpečí zavírání očí před krutou skutečností hrozí především liberálním křesťanům a filantropicky laděným humanistům. Podle nich je sice ve světě mnoho zla, ale tam, kde se prosadila demokracie, vládnou převážně řádní, občany a veřejnoprávními médii důsledně kontrolovaní zástupci lidu. Jejich případné poklesky se dříve či později dostanou na pranýř veřejného odsouzení a spravedlnosti je učiněno zadost. Zvolení politici zavedli prostřednictvím demokratických institucí společenský řád takové morální úrovně, že jsou povoláni i k očištné práci ve vlastní zemi v podobě boje proti antidemokratickým živlům. Ve vztahu k zahraničí se cítí zavázáni bdít nad úrovní demokracie ve všech částech světa, neboť prakticky všude, kde se zažehne konflikt s nedemokratickými silami, se nepochybně „bojuje za Pra-

hu“. V tomto výkladovém paradigmatu se nyní objevila fatální trhlinka. Vážení strážci demokracie, nehledě na to, zda jde o prezidenty, ministry či osobnosti se zásluhami v oblasti vědy a kultury, se znenadání ukázali v jiné podobě – jako ti, kdo sexuálně przní nezletilé chlapce a dívky, jako bezcitní mučitelé bezbranných obětí, jako zasvěcenci do krvavých satanských rituálů. Je pochopitelné, že to pro velkou část lidí představuje něco zásadně nestravitelného, takže se pro zachování své vnitřní rovnováhy uchylují ke strategii vytěsňování. Otázkou je, zda tím nepomarňují šanci, která je pro jejich život klíčová.

Podezřelost progresivistické demokratizace Církve

Kauza „Epstein“ nám dává příležitost uvědomit si určité podstatné souvislosti, bez jejichž zvyšlovnění jsme odsouzeni k neblahému neporozumění. Liberální křesťané, z nichž mnozí patří k bohatě titulovaným akademikům, spatřují svůj úkol v tom, aby konečně odstranili poslední zbytky staré, předkoncilní Církve a naučili ji moderním demokratickým způsobům. Takto ochočená, extremistů a fundamentalistů zbavená církev bude mít dobré jméno před světem, nebude už

dělat ostudu a žádný křesťan na úrovni doby se už za ni nebude muset stydět. Představitelé církevní autority nebudou scházet na banketech politiků, budou si potřásat rukama s elitami a nikdo jim nebude upírat místo v diskusních pořadech před kamerami, kde si jako autentičtí hlasatelé duchovna budou notovat s každým demokraticky navoněným partnerem v diskusi, a přispějí tak k realizaci projektu velkého smíření se všemi lidmi „dobré vůle“. Ti se nacházejí i v Epsteinových kruzích, neboť je nesnadné pochytovat, že by ve svém jednání nebyli „upřímní“.

Naivita politických optimistů

Kdyby byla realita produkovaná člověkem (např. kultura a politika) průzračná jako křišťál, možná by šlo tímto způsobem postupovat. Věci se ale mají jinak a každý normálně uvažující člověk si uvědomuje, že vedle pravé skutečnosti existuje ještě skutečnost zdánlivá a ta namnoze tu pravou zakrývá, aniž to nekriticky myslící jedinec registruje. Existuje zlo, které je před očima všech, avšak čím je zlo větší, tím je rafinovanější, a tudíž i nenápadnější. To prostě patří k „logice zla“. V Novém zákoně jsme zpraveni o tom, že ďábel na sebe bere podobu anděla světla a tuto informaci bychom měli vzít naprosto vážně. Kriticky přemýšlející jedinec by měl k podobnému závěru dospět i bez biblického poselství, neboť nejúčinnější zlo nemůže jednat otevřeně. Skvělou lekci nám v tomto ohledu dává Platón, který ve známé sekci *Ústavy* popisuje metodu postupu agentů absolutní nespravedlnosti: musí vystupovat pod pláštěm opačného dobra! Tak i za demokratickou, všemi viditelnou a médií neustále zviditelňovanou oponou bují ty nejstrašnější zločiny.

Světská moc je dražší, než tušíme

Kdo projeví upřímnou ochotu zabývat se tímto nehezkým tématem bez ohledu na své sebezáchovné instinkty, může si připadat jako člověk, který se probudil z příjemného snu do brutální reality. Když ale opravdu otevřeme oči, máme možnost si uvědomit, že za všechno se platí odpovídající cena. Za určité úspěchy, bohatství a moc v tomto světě *se platí vlastní duši*.

Foto: Hartono Creative Studio / unsplash

V tom tkví přece moudrost starých pohádek, jež jsou pohádkami jen do určité míry, protože pod smyšlenou formou se skrývá zcela reálný mravní obsah. A není to sám Kristus, který nám svým sebeodhalením dává poznat i něco z těchto věcí? Při jeho třetím pokušení na poušti zaznívá od jeho protivníka lákavá nabídka: pokud se mu bude klanět, dá mu moc *nad všemi královstvími země!* Co to znamená? Je zde poodhalena pravda o tom, že kdo chce získat moc nad světem (globální vláda a vlády, jež na tomto projektu pracují), musí se sklonit před Satanem. A hle, jak se dozvídáme, přesně to politické elity nejvýznamnějších zemí Západu činí. Vzniká tedy otázka, k čemu má demokratický mentoring poskytovaný Církvi liberálními křesťany vlastně sloužit? K jejímu vtažení do špinavých hlubin, z nichž se tzv. demokratická politika západních velmocí prokazatelně živí?

Je jisté, že stojíme tváří v tvář něčemu neuvěřitelně monstróznímu. Když se Kristus obrátil na své učedníky a naznačil jim, že by jim mohl ještě mnohé říci, ale neučiní tak, protože nyní by to nedokázali snést, patrně před nimi skryl pravou podobu nepřítel, kterému měli v budoucnu v těžkém zápase čelit. Na konci svého působení mezi nimi jim prozradil, že jde *o vraha a lháře od počátku*, ale když tato slova zazní, snadno zase upadnou do zapomnění. Jenže ten, proti němuž tehdy apoštolové stáli, a i současní křesťané stojí, *je skutečně vrahem a lhářem* a podle samotných Kristových slov sedí na trůnu „pána tohoto světa“. Politika, v níž se uplatňuje největší moc nad našimi životy, zosobňuje privilegované místo jeho nenápadné, avšak o to vražednější činnosti.

Výčitky musí stranou

Jedna věc je umět zaznamenat fakta, druhá věc je dokázat je interpretovat a pochopit. Fakta jsou nám částečně známá, ale o čem vlastně hovoří? Novým způsobem se potvrzuje to, o čem psal svatý Augustín ve svém díle *O obci Boží*. Lidská společnost se dělí na dvě pospolitosti, na obec Boží a obec Satanovu. Jelikož se jedná o pospolitosti inteligentních bytostí, jsou vnitřně organizovány podle svobodně zvoleného principu. Princip, z něhož vyrůstá obec Boží je podle slov svatého Augustína „láska k Bohu jdoucí až k pohrdání sebou samým“, kdežto nosný princip obce Satanovy spočívá v „lásce k sobě samému jdoucí až k pohrdnutí Bohem“. Láska a nenávisť jsou přirozené vášně, bez nich je lidský život nemyslitelný. Jde však o to, na co naši lásku a nenávisť obrátíme. Víme, že vysoké politické elity učinily svoji volbu a stejně jako jejich satanský pán dali přednost sobě, pro Boha jim už zbyla jen nenávisť. Díky této volbě jsou odměňováni mocí, slávou a bohatstvím. Humanisté, demokraté a liberální křesťané stojí velmi o jejich přízeň a poměrují myšlení a jednání druhých podle jejich zvrácených kritérií.

Když jsme se zmínili o nutnosti pochopení předložených faktů, měli jsme na mysli jen jejich pochopení částečné, neboť pochopit je zcela je prakticky nemožné. Nejen proto, že jsme zásobováni toliko pečlivě vybranými fakty a ta nejtemnější určitě nikdy nespatříme, ale také kvůli jejich drasticky obskurní povaze. Když už nad těmito skutečnostmi začneme přemítat, musíme se zbavit dojmu, že máme co do činění s moderním fenoménem, a že doby dřívější byly jiné

Foto: Irena Duchoňová / Člověk a Víra

a lepší. Není tomu tak. To, co se změnilo, je vyspělost technických prostředků, jimiž pachatelé zla disponují. Potenciál zla v člověku zůstává v celých dějinách týž, stále nové a nové technické vymoženosti jsou bohužel použitelné jako „zesilovače“ produktů, které z něho vycházejí. Zdroj zla v člověku se nemění, jeho efekty ve světě narůstají.

Filosof si při této příležitosti nemůže odpustit poznámku ohledně správného pojetí lidské přirozenosti, tj. ohledně důležitosti kvalitního filosofického poznání. Jestliže totiž nemáme jasno v této záležitosti, zůstávají brány pro vstup brutálního zla do života lidí dokořán otevřeny. Již v antice se tato pravda naplno projevila. Sofista se Kalliklés zastával nerovnosti lidí a opíral se přitom o evidentní empirická fakta. Kdybychom lidské jedince podrobili testu inteligence, síly vůle, kvality emocí a fyzických schopností, museli bychom konstatovat propastné rozdíly, které mezi nimi v těchto položkách panují. Podle Kallikla existuje elita nejschopnějších a nejsilnějších jedinců a vzhledem k tomu, že si lidé nejsou rovni, nemohou si vůči nim ti slabší a méně schopní nárokovat žádná práva. Jsou naopak plně v jejich moci, spravedlnost není nic jiného než mocí a prospěchem silnějšího. Nadčlověk nachází své štěstí v satisfakci svých vášní a mezi ně patří i choutka znásilňovat, mučit a zabíjet. Těchto činů se schopnější a silnější mohou bezstarostně dopouštět na jim podřízených, neboť se nemusí obávat žádného trestu. Nad nimi už nikdo mocnější nestojí. Architekti panské morálky rozhodují, co je dobré a špatné.

O řadu století později tyto jedince

oslavil F. Nietzsche. V jeho *Genealogii morálky* čteme o tom, jak „si užívají svobody od všech sociálních tlaků... vracejí se zpět k nevinnému svědomí dravců, stejně jako jásající nestvůry, které za sebou zanechávají ohavnou řadu vražd a spálenišť, zneuctění a muk... v podobě povznesenosti a duševní rovnováže, jako by právě ztropili studentskou taškařici“. V uvedených řádcích je slyšet ozvěna slov markýze de Sade, jež nám mohou dopomoci k pochopení mentálního světa současných politických elit a jejich přísluhovačů, z nichž mnozí nosí křesťanskou masku: „Avšak to pravdivé v zákonech této moudré matky (přírody) je, že silný zraňuje slabého, protože přitom využívá všech vloh, které dostal... ve svém počínání pouze vyjadřuje to, co dostal od přírody. Z toho plyne, že vše, co dělá, je přirozené: jeho utiskování, jeho násilné činy, jeho krutosti, jeho tyranie, jeho nespravedlnosti... jsou čisté jako ruka, která mu je vtiskla. A když užívá všechna svá práva k tomu, aby utiskoval a ohlupoval slabého, koná jen tu nejpřirozenější věc na světě. Neměli bychom tedy mít nikdy skrupule v tom, co můžeme vzít slabému, neboť se nedopouštíme zločinu, ten je charakterizován spíše obranou nebo mstou slabého.“ Slabý nemá nárok se bránit, protože tím neguje své podřízené postavení, jež mu přirozeně náleží, což je nespravedlivé.

Realistické vystřízlivění z iluze

Nic z toho se samozřejmě nesmí dít před zraky veřejnosti, je nezbytné takové jednání utajit. Strategie maskování má k dispozici bohaté prostředky, ale tím nejvhodnějším a neúčinnějším je vytvoření *politického systému, který co nejvěrněji*

simuluje demokracii. Dokonalým způsobem to ve své *Ústavě* vyjadřuje Platón, když popisuje postup mocných propadlých zlu. Na neviditelném pozadí vlivných politických stran odkrývá zločinná spolčení, která vynakládají značné úsilí na vyvolávání *zdání* vlastní bezúhonnosti. Jejich mentalita se odráží v následných slovech: „musíme kolem sebe rozestavět kulisy ctnosti jako předsíň a výzdobu, ale vzadu za sebou vléci... Istivého a prohnaného lišáka... Abychom zůstali nepoznání, založíme spolky a strany. Pak máme učitele přemlouvání, kteří rozdávají umělost potřebnou v shromážděních lidu i před soudy. A tak jednak přemlouváním, jednak násilím dosáhneme toho, abychom beztrestně mohli jít za svým ziskem.“ O něco dále Platón připomíná, že skutečná povaha držitelů politické moci je „přikryta klamnou rouškou vnější slušnosti“.

Kdo chce tedy vidět, stačí mu otevřít oči a zamyslet se jinak než sladce „humanistickým“ a povrchně „křesťanským“ způsobem. Za ostentativně angažovaným bojem a demonstracemi na podporu „demokratických“ politiků a institucí už nadále nelze přehlížet děsivý přízrak zločinu. Moderní humanisté a liberální křesťané by chtěli přelakovat zlo v člověku z dědičného hříchu na evoluční klopytání, z něhož ho vysvobodí budoucí věda a technika. To je iluze, jejíž původ ze satanského registru lží by za daných okolností už snad mohli rozpoznat i ti, kdo dosud nesmířitelně bránili bašty tzv. demokratického řádu. Jistě, mnozí politici jsou upřímní a poctiví a nemají se zločinnými kruhy nic společného. Je však určitý rozdíl mezi upřímností a hloupostí, s níž herec recituje svou roli a uniká mu, že je aktérem představení, jehož režiséri patří na šibenici.

Roman Cardal

Mgr. Roman Cardal Ph.D.
filosof

MAGISTERIUM MUČEDNÍKŮ

„Nalezne Syn člověka víru na zemi, až přijde?“ (L 18,8).

Víra v Ježíše naplňuje a nahrazuje víru vyvoleného národa. Víra přijímá, co Bůh zjevuje skrze učení Církve, a reaguje podle jeho vůle. „Jsem ukřižován spolu s Kristem, nežiji už já, ale žije ve mně Kristus. A život, který zde nyní žiji, žiji ve víře v Syna Božího, který si mne zamiloval a vydal sebe samého za mne“ (Ga 2,19–20).

Víra a morálka spolu neoddělitelně souvisí. To, čemu věříme, určuje naši morálku a ta odhaluje naše základní přesvědčení. I spravedliví nevěřící dávají na jevo svou víru v tajemnou Pravdu. Každá forma víry spoléhá na autoritu druhých. Nemáme žádné přímé osobní poznání, že Země obíhá kolem Slunce. Většina z nás není členy „společnosti ploché Země“, protože věříme svědectví erudovaných vědců. Pro rozumnou víru nezbytně potřebujeme spolehlivé autority – dokonce i v sekulárních otázkách.

Schopnost poznat pravdu a její popírání

V Ježíšově době měl Izrael v Jeruzalémě a okolí dvě hlavní autority. Velekněz Kaifáš zastupoval zbožné Židy, zatímco římský místodržitel Pilát Pontský ztělesňoval zákon okupantů. Jejich názory na morálku se přenášely na jejich následovníky, kteří jim věřili a také podle toho jednali.

Pilát ztělesňuje stranu popíračů pravdy. Během svého rozhovoru s Ježíšem svou hlavní zásadu nakonec odhalil otázkou: „Co je pravda?“ Nejenže odmítl přijmout Ježíšovo svědectví, ale navíc popřel svou vlastní schopnost poznat pravdu. Tato jeho otázka přetrvává napříč věky a odpověď na ni vymezuje jednotlivé kulturní skupiny. Protože Pilát nebyl schopen rozpoznat pravdu, jeho hlavní motivací se stal strach a tento římský skeptik zavraždil vtělenou Pravdu.

Velekněz Kaifáš ztělesňuje praktickou stranu. Držel se náboženských principů – alespoň na pergamentu – a použil je k obvinění Ježíše. Pak ale své náboženské zá-

Attavante: Mučednictví sedmi židovských bratrů (1450–1470)

sady opustil a s odvoláním na politickou účelnost přesvědčoval Piláta, aby Ježíše popravil. Praktická morálka tehdy i teď ospravedlňuje špatné prostředky k dosažení žádoucích cílů.

Kaifáš se tedy podílel na Ježíšově zavraždění. Jeho praktičnost, oddělená od náboženských zásad, rozdmýchala nenávisť, která způsobí, že jeho následovníci zapřou židovskou víru. „Pilát jim řekl: ‚Vašeho krále mám ukřižovat?‘ Velekněží odpověděli: ‚Nemáme krále, jen císaře‘“ (J 19,15). Kaifášova praktická víra a Pilátova skeptická víra společně vyústily ve strach a vraždu.

Odsuzovali bezbožnost, ne víru

Katolická morálka zrcadlí a uplatňuje katolickou víru. Na jednu stranu lze pravdy víry snadno rozpoznat, i když je obtížné je žít. Na druhou stranu si církevní autority mohou počínat matoucím způsobem a tento zmatek ještě zvyšuje záplava informací, které získáváme v moderním chaosu masové komunikace. Kde máme začít?

Začneme u Vzkříšení. Po svém potupném ukřižování se vzkříšený Ježíš zje-

vuje svým milovaným učedníkům, potvrzuje platnost svého učení a odhaluje, že navždy přemohl svět. Marie a apoštolové dosvědčují jeho mocná slova a činy. Evangelisté toto svědectví zaznamenávají a Církvev – narozená o Letnicích s Petrem jako papežem – předává víru napříč věky. Tento příběh nemůže změnit ani „Velký bratr“ z Orwellovy mrazivé knihy 1984.

V každé generaci církevní autority – papežové, biskupové a kněží – vyučují víru skrze posvátné úřady magisteria. Osmdesátinci roku 2025 už zažili sedm papežů a běží do cíle s osmým, papežem Lvem. Když Církev prohlubuje své poznání Božího zjevení, pevně se drží Ježíše, jeho učení a základních zásad Apoštolského vyznání víry. Papežové přicházejí a odcházejí. Církev však jako ten „starej říční proud“ plyne dál.

Nemůžeme popřít pošestlost ani vyložené zlo, které v Církvi nacházíme. Někteří jsou v pokušení Církev zavrhnout jako bezvýznamnou a pokryteckou. Církev však bezvýznamná ani pokrytecká není. My ano – když se odchýlíme od učení Církve a autentického křesťanského života. Starozákonní proroci neobvi-

ňovali víru Izraele; odsuzovali bezbožnost vyvoleného lidu.

Tajná zbraň – mučednictví

Ježíš naplňuje službu starozákonních proroků a pro naši spásu ustanovuje svátost smíření. Žádný hřích není tak velký, aby ho Ježíš nemohl odpustit. Nositelé autority – jako Pilát, Kaifáš a naši občanskí i církevní představitelé – mají větší zodpovědnost držet se principů pravdy a spravedlnosti, protože podle Božího plánu směřují naši víru. Tytéž ďábelské síly, které utvářely Kaifášovy a Pilátovy morální zásady, však také v každé generaci odmítají Boží autoritu a jeho spásné zjevení.

Někteří se tedy tváří, jako by neznali rozdíl mezi muži a ženami. Jiní používají veškeré zbraně, které mají k dispozici, na podporu kaifášovského principu: je lepší, aby zahynuly tisíce nevinných, než aby

trpěl národ. I církevní autority mohou ve své roli dobrých a spolehlivých průvodců zakolísat – stejně jako Petr zakolísal v době umučení Páně a ve svých věroučných sporech se sv. Pavlem. Na koho se obrátit?

Církev má tajnou zbraň na obranu křesťanských zásad: mučednictví. Sv. Tomáš More přišel o hlavu, když svědčil o nerozlučitelnosti manželství. Severoameričtí mučedníci prolévali svou krev, když svědčili o neměnných pravdách víry. Ugandští mučedníci raději zemřeli, než aby se podvolili nepřirozeným požadavkům zvráceného krále.

Svatá liturgie opakovaně směřuje lidi, kněží a papeže ke svědectví mnoha světců, kteří obdrželi mučednickou korunu. Magisterium mučedníků – a důvody, proč zemřeli – odstraňuje mlhu pochybností, jimiž můžeme procházet uprostřed zmatku, který napadá a překrucuje auto-

ritu našich institucí, a dokonce i Církve.

Ježíš stojí za to, abychom pro něho žili i umírali. Věříme v Ježíše. „Život, to je pro mne Kristus, a smrt je pro mne zisk“ (Fp 1,21).

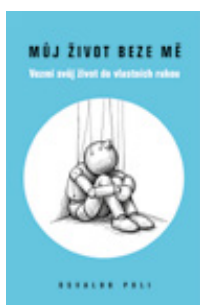
*P. Jerry Pokorsky
Catholic Culture
přeložila Alena Švecová*

*Fr. Jerry Pokorsky
zakladatel organizací CREDO
a Adoremus*

Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY

NAKLADATELSTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1,
tel.: 224 818 757, on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, objednavky@paulinky.cz

Osvaldo Poli: *Můj život beze mě*

Knih známého italského psychologa s podtitulem *Vezmi svůj život do vlastních rukou* provází čtenáře po cestě znovunalezení vlastní identity.
Brož., 264 s., cena 299 Kč

Henri J. M. Nouven: *Návrat ztraceného syna*

Autor rozjímá nad jednotlivými postavami slavného Rembrandtova obrazu. Postupně se našel v obou synech, a nakonec největší výzvou pro něj bylo povolání stát se milosrdným otcem, který už neřeší sebe, ale má otevřené srdce i náruč pro všechny ztracené.
Brož., 200 s., cena 229 Kč

Angelo Scarano: *Křížová cesta s apoštolem Pavlem*

Křížová cesta známého českého biblisty zve čtenáře k rozjímání nad Kristovým utrpením na základě vybraných textů z evangelií a listů sv. Pavla.
Brož., 40 s., cena 89 Kč

SÍŤ, KTERÁ SE TRHÁ

Někdy se zdá, že dějiny církve postupují zvláštním rytmem: zatímco jednou rukou připomínají utrpení a oběť, druhou ukazují nečekanou naději. Právě takový čas nyní prožíváme.

Letos v červnu budou v Brně blahořečení kněží Jan Bula a Václav Drbola, oběti komunistické zvůle padesátých let. Dva mladí faráři, jejichž životy byly násilně přervány režimem, který se snažil přetrhnout nejen lidské osudy, ale i samotnou paměť víry. Symbolické je, že relikviář k jejich počtě vzniká jako obraz „protržené sítě“. Sochař Otmar Oliva jej navrhl tak, aby lana visící ze schránky připomínala síť zla, která byla roztržena – motiv převzatý ze žalmu: „Naše duše unikla jako pták z ptáčnickovy léčky.“

Možná právě tato symbolika vystihuje současnost lépe, než bychom čekali. Mučedníci totiž nepatří minulosti. Jsou připomínkou, že pravda může být umlčena, ale ne zničena. Komunistický režim chtěl církve zbavit hlasu – a dnes se právě jejich svědectví stává hlasitější než propaganda, která je odsoudila.

Zatímco se Evropa znovu učí číst vlastní dějiny, v univerzální církvi se formují nové výzvy. Papež Lev XIV. v posledních týdnech opakovaně připomíná, že bez Boha lidský život „vysychá zevnitř“. Nejde o poetickou metaforu, ale o diagnózu civilizace, která disponuje nebyvalou technickou mocí, avšak stále obtížněji odpovídá na otázku, proč vlastně žít.

Stačí se podívat na paradoxní zprávy naší doby. Lékaři dokázali udržet tělo mozkově mrtvé matky natolik dlouho, aby se její dítě mohlo narodit. Moderní medicína zde sloužila životu – a připom-

Akademický sochař Otmar Oliva s částí nového relikviáře Jana Buly a Václava Drboly, prvňáků moderních českých dějin, kteří budou slavnostně blahořečeni 6. června na brněnském výstavišti. Relikviář je koncipován symbolicky pro oba muže, přestože fyzicky v něm budou uloženy jen ostatky Václava Drboly. Ostatky Jana Buly totiž nebyly nikdy nalezeny. Po slavnosti blahořečení bude relikviář umístěn v kostele sv. Markéty v Jaroměřicích nad Rokytnou.
Foto: František Ingr / Člověk a Víra

mněla, že i v mezních situacích zůstává lidská existence tajemstvím, nikoli pouhým biologickým procesem. Současné však jiné země diskutují, jak rozšiřovat možnosti asistované smrti a kde vlastně leží hranice „pomoci“. Civilizace tak stojí před zvláštní volbou: jednou rukou zachraňuje život za každou cenu, druhou hledá způsoby, jak jej co nejspíše ukončit.

Církev do této debaty nevstupuje jako nostalgický strážce minulosti, ale jako hlas připomínající hodnotu člověka nezávislou na výkonu, zdraví či užitečnosti. Možná právě proto papež zdůrazňuje význam teologie pro všechny – nejen pro akademiky, ale pro každého, kdo hledá smysl víry v každodenním životě.

A právě zde se kruh uzavírá. Mučed-

níci minulého století nebyli hrdiny proto, že chtěli zemřít, ale proto, že odmítli žít bez pravdy. Jejich svědectví dnes paradoxně působí velmi současně. Ukazuje totiž, že největší zápasy člověka se neodehrávají v politice ani v technologiích, ale v otázce, zda život přijímáme jako dar.

Možná proto vzniká relikviář, který se bude vznášet nad úrovní očí. Ne proto, aby byl nedostupný, ale aby připomínal směr pohledu. Křesťanství totiž vždy učilo jednoduchou věc: člověk se nezachraňuje tím, že se dívá jen před sebe, ale tím, že občas zvedne oči výš.

A někdy stačí jediné – aby se síť zla konečně protrhla.

–zd–

MONITOR – publicistický čtrnáctideník. ISSN 1214-8458. MK ČR E 15474.

Šéfredaktorka: Zdeňka Rybová. Redakční rada: Mgr. Roman Cardal, Ph.D.; P. Mgr. PhDr. Štěpán Filip, Ph.D., OP; Mgr. Andrej Kutarňa; Ing. Vojtěch Macek; Jan Šindelka; Mgr. Radim Ucháč. Teologický poradce: P. Mgr. Evermod Jan Sládek OPraem.

Vydávání RC Monitoru je možné jedině díky zasláným darům. Náklady na přípravu, tisk a distribuci jednoho čísla vycházejí asi na 40 Kč, což za rok činí 960 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

Vydavatel: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha, e-mail: redakce@rcmonitor.cz, číslo účtu: 2400089111/2010

Vychází s církevním schválením Arcibiskupství pražského čj.: arc/419/10 ze dne 10. 9. 2010.